SPRAWOZDANIE

archiwaryusza Dr. Stanisława Krzyżanowskiego

za rok 1891.

Prześwietna Rado Miasta!

W myśl §. 14 statutu archiwum, mam zaszczyt przedłożyć Prześwietnej Radzie Miasta za pośrednictwem komisyi archiwalnej sprawozdanie za rok 1891.

Na wstępie winienem zaznaczyć nowe pomnożenie archiwalnych zasobów. Z bieżącego archiwum Magistratu włączono odnalezioną tamże w stuletnią Konstytucyi rocznicę księgę przyjęć do obywatelstwa z r. 1791, także katalog „civium tertii ordinis" z lat 1635—1690. Nadto w dniu 19 i 20 października przewieziono stamtąd wraz z szafą księgi metryk chrześcijańskich z lat 1809—1855, księgi metryk izraelickich 1809—1848, księgi rozwodowe 1810—1852, akta hipoteczne Krakowa z r. 1825 i następnych, akta szpitala żydowskiego na Kazimierzu 1840—1851 wraz z dużym zwojem recept, akta cenzury, policyi i senatu rządzącego W. M. Krakowa, protokoły z posiedzeń Rady miasta 1835—1849, spisy ludności, wykazy kwaterunkowe i druki — ogółem tomów i fascykułów 820. Liczbę tę wypadnie znacznie podnieść, jeśli się zważy, że w aktach metrykalnych, których jest fascykułów 588, każdy prawie po kilka osobnych tomów obejmuje. Powyższe księgi i akta ułożono w przyłączonej do archiwum sali i przeprowadzono ich skontrum.

Pracę systematycznego porządkowania archiwaliów, celem przygotowania przyszłej inwentaryzacyi, prowadzono dalej. Dla osiągnięcia tego celu, koniecznem się okazuje ścisłe połączenie zbiorów, dawniej w posiadaniu miasta będących, z odzyskanymi później, a o ile chodzi o czas do

upadku Polski. przedewszystkiem z księgami odebranemi z hipotecznego urzędu. Najwłaściwszym także jest podział archiwaliów według gmin, które dzisiejszy Kraków składają. Dotąd wyłączono akta i księgi m. Kleparza. Przez przydzielenie do nich ksiąg archiwalnych dawniejszych przybyło nowych 26 woluminów; z fascykułów aktów luźnych włączy się tu wszystko, co do Kleparza należy. Podobnie uporządkowano księgi jurydyki Garbary; nowych tomów przybyło 18.

Fascykuły aktów luźnych przesortowano wszystkie oprócz kilkunastu i ułożono z nich chronologicznie 72 woluminów, mianowicie z lat 1713—1714 i 1761—1815, do czego przybyło 6 woluminów aktów bez dat.

Nadto powiększono pewne grupy aktów, utworzone w roku przeszłym i zaznaczone w poprzedniem sprawozdaniu. I tak: II. *) do zbioru testamentów dołączono kilkanaście.

III. Aktów królewskich dołączono 135 z karteczkami katalogowemi, 100 bez nich.

IV, 3. Do spisów ludności chrześcijańskiej dołączono 233 zeszytów.

IV, 4. Spisy żydów zebrano w jeden duży wolumin.

Podobnie powiększyły się spisy uczących się dzieci, opisy funduszów szpitalnych, akta do rodziny Pinocci i akta sądowe. Wezwań ze sądu królewskiego przybyło kilkadziesiąt.

IV b. 7. zebrano i ułożono chronologicznie kilkaset aktów administracyjnych i policyjnych z lat 1789—1809.

IV b. 10. Ekstraktów z aktów miast i innych dołączono kilkadziesiąt.

IV b. 11. Do aktów wojska polskiego zebrano trzy obszerne wolumina, nieopatrzone jeszcze numerami i kartkami katalogowemi.

IV b. 12. Do dawniej zebranych druków przybyło dwa razy tyle nowych. Z pośród nich ułożono chronologicznie „Rozporządzenia i cyrkularze c. k. pełnomocnej komisyi gubern. zadwornej dla Galicyi zachodniej“ z lat 1796—1809. Dublety odłożono w osobny fascykuł.

VII. Katalog kartkowy ksiąg posunięto od nr. 3090—3171. Rozpoczęto także rewizyą katalogu kartkowego dyplomów i doprowadzono ją do nr. 135.

---

*) Liczby pozycyi sprawozdania z r. 1890.

Tyle zrobiono dla naukowego uporządkowania archiwum.

Dziennik podawczy w r. 1891 liczy numerów 102. Wydano 11 (jedenaście) odpisów wierzytelnych, 1 (jeden wyciąg) i 12 (dwanaście) wyjaśnień urzędowych.

Z archiwum korzystało osób 13 przez dni 113, nadto w myśl pozwolenia JW. Pana Prezydenta miasta, udzielonego na wniosek komisyi archiwalnej, wydano do naukowego korzystania księgi archiwalne pp. Dr. Fr. Piekosińskiemu cztery razy, prof. Dr. B. Ulanowskiemu dwa razy — wszystkie zwrócono do archiwum.

Otrzymano w depozyt: 1) ladę b. stowarzyszenia chirurgów, zawierającą 23 dokumenta, 2) skrzynię z księgami cechu chirurgów. Pan Prezydent przesłał nadesłane z Magistratu miasta Lwowa wizerunki herbów miasta. Urząd Budownictwa miejskiego złożył w archiwum pierwsze cztery plany dawnego Krakowa i cztery plany najnowsze.

Niepospolicie wzrosła biblioteka podręczna archiwum. Zakupiono: *1.* Löher, Archivlehre 1 tom. — *2.* Archivalische Zeitschrift 1 t. — *3.* Bandtkie, Hist. drukarń w Król. Polskiem 3 t. — *4.* Bandtkie, Hist. drukarń krakowskich 1 t. — *5.* Żebrawski, O pieczęciach dawnej Polski i Litwy 1 t. — *6.* Knapski, Thesauri polono-latini tomus secundus 1 t. — *7.* Meciszewski,Hist. rzeczypospolitej krakowskiej 1 t. — *8.* Lichocki, Pamiętnik 1 t. — *9.* Sohm, die Entstehung des deutschen Städtewesens 1 t. — *10.* Sohm, Die deutsche Genossenschaft 1 t. — *11.* Roepel, Über die Verbreitung des Magdeburgerstadtrechts 1 t. — *12.* Bobrzyński, Ortyle magdeburskie 1 t. — *13.* Celichowski, Słowniczek łac.-polski wyrazów prawa magd. z XV. w. 1 t.

Szczupłe środki nie pozwalają nabywać w większej ilości dawnych książek, do historyi Krakowa się odnoszących, któreby przedewszystkiem w archiwum aktów dawnych należało zgromadzić. Natomiast znakomitego w naukowej pracy poparcia doznaje archiwum od licznych ofiarodawców, którzy o jego bibliotece podręcznej pamiętają. Na pierwszym miejscu należy wymienić Akademią Umiejętności, która ofiarowała wspaniałomyślnie 100 tomów najcenniejszych swoich źródłowych wydawnictw, zapisując nadto archiwum na liście stałych odbiorców. Wydział krajowy przesłał 14 tomów „Akta grodzkie i ziemskie“ z podobnem łaskawem przy-

rzeczeniem przesyłania dalszych w miarę postępu wydawnictwa. Senat Akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego przesłał swoje wydawnictwa w ilości 10 tomów, Muzeum XX. Czartoryskich 3 zeszyty katalogu rękopisów wydanego przez Dr. J. Korzeniowskiego, Biblioteka Zakładu nar. im. Ossolińskich 9 tomów i 8 zeszytów swoich wydawnictw.

Z osób prywatnych ofiarowali: X. Prałat Rektor Chotkowski swoję pracę „Rzemiosła i cechy krakowskie w XV. wieku“, pp. Dr. Piekosiński wydawnictwo swoje z rękopisu archiwalnego „Najdawniejsze inwentarze skarbca kościoła N. P. Maryi“, Dr. Bąkowski pracę swą „Kraków w czasie konstytucyi 3 Maja“, p. Maryan Korytowski złożył w darze 9 tomów rzeczy, odnoszących się do dziejów Krakowa, pióra Hoszowskiego, Louis'ego, Tessarczyka, i w r. 1825 wydany „Pamiętnik budowy pomnika (kopca) Tadeusza Kościuszki“.

Wszystkim tym Władzom, Instytucyom i Panom przesłał Zarząd archiwum wyrazy głębokiej podzięki.

Techniczne przysposobienie lokalu postąpiło w r. 1891 znacznie, sprawiono nowe pułki na jedną ścianę, stół, szafę na bibliotekę podręczną, zapuszczono podłogi, przyłączono nadto dużą salę, tak, że obecnie cały parter do użytku archiwum jest oddany. W tak zwiększonem archiwum okazała się potrzeba stałego tercyana, co też Rada miasta uwzględniła uchwałą z dnia 17. grudnia r. 1891.

Dochód z opłat archiwalnych wynosił 40 zła. (kwity 1—5), odtrąciwszy 5 zła. na stemple i portorya, zostaje 35 zła., z r. 1890 pozostało 11 zła. 15 ct., razem było zatem 46 zła. 15 ct. W myśl §. 21 stat. arch. sprawiono z tego książki do biblioteki podręcznej, jak stwierdzają załączone kwity 1, 2, 3, za 33 zła. 64 ct.; pozostaje na rok bieżący 12 zła. 51 ct.

Z kwoty 24 zła. wyasygnowanej na wydatki kancelaryjne. zakupiono materyałów i przyborów za 20 zła. 46 ct. (5. kwit firmy J. F. Fischera), resztę wydano wedle załączonego rachunku

W Krakowie dnia 2. stycznia 1892 r.

Dr. Stanisław Krzyżanowski.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Drukiem A. Koziańskiego w Krakowie.